U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **K.L.**, zastoupené Mgr. Milanem Musilem, advokátem Advokátní kanceláře Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři s. r. o., se sídlem Hradec Králové, Velké náměstí 135/19, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 4. 2010, č. j. 28 Az 21/2009 - 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Milanu Musilovi **se určuje** odměna za zastupování ve výši 2880 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 9. 2009, č. j. OAM-753/VL-07-ZA09-2008 (dále jen „napadené rozhodnutí“), rozhodl žalovaný o tom, že se žalobkyni mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) neuděluje. Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Hradci Králové, který žalobu rozsudkem ze dne 28. 4. 2010, č. j. 28 Az 21/2009 - 40, zamítl.

V odůvodnění svého rozsudku krajský soud konstatoval, že žalovaný žádosti žalobkyně nevyhověl, neboť netvrdila žádné azylově relevantní skutečnosti ve smyslu § 12 písm. a) či b) zákona o azylu. Žalovaný jako hlavní důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany vyhodnotil její potřebu legalizovat pobyt po uděleném správním

vyhoštění a za situace, kdy se jí narodilo dítě. Pokud žalobkyně tvrdila, že s otcem dítěte, panem S., sdílí společnou domácnost a že jí dotyčný finančně pomáhá a podílí se na výchově dcery, vyvrátil toto tvrzení žalovaný zjištěním, že se žalobkyně převážně zdržuje v pobytovém středisku a počet strávených dnů na adrese pana S. byl velmi sporadický. Žalobkyni s ohledem na její situaci pak nemohla být udělena ochrana ani podle § 13 zákona o azylu. Ve vztahu k humanitárnímu azylu podle § 14 zákona o azylu krajský soud uvážil tak, že k žádnému excesu žalovaného stran jeho správního uvážení nedošlo. Žalovaný shromáždil a vyhodnotil dostatečné množství podkladů, z nichž nebylo možno usuzovat na důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu; je třeba přihlédnout k tomu, že žalobkyně řadu let vědomě porušovala právní předpisy ČR tím, že zde záměrně pobývala nelegálně a do řízení o udělení mezinárodní ochrany vstoupila až v souvislosti s potřebou řešit si osobní situaci zapříčiněnou těhotenstvím a následným porodem. Na případ žalobkyně dopadá právní úprava obsažená v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Krajský soud dále uvedl, že žalovaný rovněž posuzoval, zda v případě žalobkyně nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. V řízení takové důvody shledány nebyly. Především nebylo shledáno, že by žalobkyni v případě návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Žalobkyně potvrdila, že proti její osobě nebylo a není vedeno trestní stíhání a že nikdy neměla potíže se státními orgány. Obavu z diskriminace v souvislosti s jejím postavením svobodné matky poprvé žalobkyně uvedla až v doplnění žaloby; žalovaný proto na toto tvrzení nemohl v napadeném rozhodnutí reagovat. Krajský soud uvedl, že připouští, že postavení žalobkyně jako samoživitelky jistě nebude jednoduché, nicméně zprávy o situaci v zemi původu se nezmiňují o žádné systematické diskriminaci svobodných matek. Nelze proto přijmout postoj žalobkyně, která se staví do pozice členky sociální skupiny svobodných matek. Dále krajský soud z tvrzení žalovaného ověřil, že diskriminace je v zemi původu žalobkyně ústavně zakázána. K tomu konstatoval, že s určitou mírou diskriminace se lze setkat téměř v každé společnosti a jde následně o posouzení, zda-li daná společnost zaručuje reálné a účinné mechanismy ochrany. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 6. 3. 2007 lze ověřit, že na Ukrajině působí široká škála domácích a mezinárodních skupin zaměřených na ochranu lidských práv, aniž by byly nějakým způsobem oktrojovány ze strany státní moci; funkční je rovněž úřad ombudsmana i Výbor pro lidská práva. V případě diskriminace žalobkyně v souvislosti s jejím postavením svobodné matky by proto měla možnost se dovolat potřebné pomoci.

Rozsudek napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b), d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítla, že řízení o udělení mezinárodní ochrany je postiženo vadou, která má za následek nesprávnost a nezákonnost napadeného rozhodnutí. Touto vadou je, že se žalovaný opomněl zcela zabývat postavením svobodných matek a dětí z neúplných rodin v zemi původu. Stěžovatelka je dobře obeznámena s místními poměry a ví, že svobodné matky a děti z neúplných rodin jsou na Ukrajině považovány za osoby druhé kategorie, kteří jsou trvale diskriminováni nejen

státními orgány ale i řadovými občany. Tento přístup je na Ukrajině trvale a hluboce zakořeněn a vychází z tradičního dělení funkcí muže a ženy v rodině. I přes jistý pokrok v této oblasti za poslední léta, je stále postavení dítěte z neúplné rodiny špatné a takové děti jsou svým sociálním postavením stigmatizovány.

Stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost rozsudku, neboť se v něm krajský soud nikterak nezabýval a nevypořádal žalobní body, vymezené stěžovatelkou v žalobě. Stěžovatelka je přesvědčena, že ústavní zákaz diskriminace v zemi původu je jen formální ochranou, a proto nelze z toho usuzovat, že stěžovatelka nebude v zemi původu vystavena pronásledování. Stěžovatelka poukazuje na § 12 písm. b) zákona o azylu a na svou příslušnost k určité sociální skupině. Pronásledování se pak mohou dopouštět i soukromé osoby za podmínek § 2 odst. 8 zákona o azylu. Pokud krajský soud uzavřel, že země původu je schopna stěžovatelce ochranu před pronásledováním ze strany soukromých osob skutečně zajistit, a toto své zjištění opřel toliko o formální zjištění ústavního zákazu diskriminace a existenci úřadu ombudsmana, aniž by jakkoliv ověřoval, zda jsou státní orgány ochranu stěžovatelce před diskriminací skutečně schopny zabezpečit, spočívá jeho rozhodnutí na nedostatečně zjištěném skutkovém základě.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že popírá její oprávněnost a navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovatelce již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatelky a je podmíněn již zmíněným přesahem jejích vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Vymezením tohoto institutu se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57. V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že *„případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu*

nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti." Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

Pokud jde o namítané nedostatečné zjištění skutkového stavu věci ze strany žalovaného, je nutno konstatovat, že ve smyslu ustálené judikatury leželo břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů ve správním řízení především na stěžovatelce (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 – 37). Stěžovatelka uvádí, že se žalovaný opomněl věnovat postavení svobodných matek a dětí z neúplných rodin v zemi původu. Tuto argumentaci však stěžovatelka prvně uvedla až v doplnění žaloby, a proto se jí žalovaný ani zabývat nemohl. Za důkazní situace, která byla nastolena v době rozhodování o žádosti stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany, nebylo lze bez dalšího hovořit o důkazní nouzi, potřebě blíže objasnit uváděné skutečnosti, či o přechodu důkazního břemene na správní orgán. Na tomto místě lze odkázat například na závěry uvedené v rozsudku zdejšího soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého *„absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen stěží nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými (...) Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je (...) problematická, nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu.*" Žalovaný proto nebyl povinen sám si zjišťovat skutečnosti nad rámec stěžovatelčiných tvrzení; proto mu ani nyní nelze vytýkat, že se nezabýval postavením stěžovatelky jako svobodné matky, když ničeho takového v azylovém řízení netvrdila.

Stěžovatelka argumentuje § 12 písm. b) zákona o azylu s tím, že má odůvodněný strach z pronásledování ze strany soukromých osob pro příslušnost k určité sociální skupině. K tomu je třeba upozornit na to, že *„[p]odmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.*" (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, č. j. 2 Azs 12/2004 – 40, publikovaný pod č. 260/2004 Sb. NSS; právní úprava překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu byla s účinností od 1. 9. 2006 v podstatě nahrazena institutem doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69). Tvrzené skutečnosti, které mají odůvodňovat udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, se tedy posuzují časově k době podání žádosti. Jestliže tedy stěžovatelka argumentuje odůvodněným strachem z pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině a upíná toto tvrzení k § 12 písm. b) zákona o azylu, přičemž jej neuvedla v řízení před žalovaným, nelze k němu nyní v kontextu § 12 písm. b) zákona o azylu přihlížet, neboť soudní přezkum se opírá výlučně o skutkový

stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Stěžovatelka své obavy z pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině bezesporu ve správním řízením uvést ve svém vlastním zájmu měla a mohla. Pokud tak neučinila, nelze nepochybovat o účelovosti jejich nynějších tvrzení.

Shora popsaná argumentace stěžovatelky obavou z pronásledování však zároveň *implicite* směřuje i do roviny posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Krajský soud, veden toutéž úvahou, rovněž vyhodnotil tuto námitku jako vztahující se k institutu doplňkové ochrany. Jak vyplývá ze shora citovaného rozsudku zdejšího soudu, institut doplňkové ochrany se vztahuje k objektivním hrozbám pro případ návratu žadatele do země původu a nová tvrzení jsou s ohledem na nutnost aplikace zásady *non-refoulement*, vyplývající z mezinárodních závazků, které na sebe Česká republika v této oblasti převzala, v soudním řízení přípustná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 – 75). Krajský soud, vycházeje ze zpráv o situaci v zemi původu a z vyjádření žalovaného k žalobě, srozumitelným a přezkoumatelným způsobem podal, že diskriminace je na Ukrajině ústavně zakázána a že ze zpráv nevyplývá nic o systematické diskriminaci svobodných matek. Připustil sice, že postavení stěžovatelky po návratu nemusí být jednoduché a že se může s diskriminací setkat, ze zpráv o situaci v zemi původu však dovodil, že existují účinné mechanismy, jak se ochrany domoci. Tyto závěry zdejší soud aprobuje a neshledává žádné důvody, proč by je měl zpochybňovat. Ustálená judikatura zdejšího soudu k § 14a zákona o azylu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaný pod 1849/2009 Sb. NSS) předpokládá kvalitativně zcela jiná ohrožení žadatele o mezinárodní ochranu a je vyhrazena pouze pro nejvážnější a bezprostředně hrozící ohrožení jeho života a zdraví. Dále lze odkázat i na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 1996, č. j. 6 A 571/94 - 25, z něhož se podává, že *„[j]e známým jevem v každé zemi, že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, ba dokonce i přístupu na určitá místa nebo užívání veřejného majetku. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být nejrůznější negativní lidské vlastnosti, samo o sobě to však není ještě pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 498/1990 Sb., o uprchlících, ani v případě masového výskytu těchto jevů za předpokladu, že nejde o jevy státní mocí buď přímo vyvolané, podporované, státními orgány vědomě trpěné či státní mocí záměrně nedostatečně potlačované. Jestliže však orgány státní moci takové jevy cíleně potírají a čelí jim, nelze mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a taková opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt.“*

Pokud stěžovatelka namítala, že krajský soud nevypořádal všechny žalobní body, nelze k tomu uvést více, než že k tomu blíže ji v kasační stížnosti ničeho neuvedla, a proto se touto argumentací zdejší soud ani nemohl zabývat. K námitce stěžovatelky, že krajský soud vycházel z nedostatečně zjištěného stavu věci, lze toliko konstatovat, že krajský soud vycházel ze správního spisu, jehož součástí byly i zprávy o situaci v zemi původu. Úvaha o provádění dalšího dokazování závisí zcela na krajském soudu (§ 52 odst. 1 s. ř. s.) a za situace, kdy stěžovatelka žádné důkazy sama nenavrhovala a krajský soud neměl za potřebné další dokazování provádět, vycházel zcela z obsahu správního spisu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Proto nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Krajský soud stěžovatelce k její žádosti ustanovil zástupcem advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud považuje za nutné podotknout, že tentýž advokát již byl stěžovatelce ustanoven v řízení o žalobě. Z usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007, č. j. 1 Afs 120/2006 – 117, publikovaného pod č. 1460/2008 Sb. NSS, se podává, že *„[u]stanoví-li ve správním soudnictví v řízení o žalobě krajský soud účastníku řízení zástupcem advokáta (§ 35 odst. 8 s. ř. s.), je takto ustanovený advokát oprávněn zastupovat účastníka řízení také v řízení o kasační stížnosti a v zastoupení účastníka řízení také kasační stížnost podat.“* Proto bylo opětovné ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti nadbytečným úkonem a takto opětovně ustanovenému advokátovi nemůže připadnout opakovaně odměna za úkon převzetí a přípravy zastoupení, neboť za tento úkon již byl odměněn v řízení o žalobě. Nehledě na to, že v době, kdy byl advokát stěžovatelce opětovně ustanoven (24. 5. 2010), byla stěžovatelka neznámého pobytu; proto ani první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, fakticky proběhnout nemohla. Náklady tedy spočívají v odměně za jeden úkon právní služby (doplnění kasační stížnosti) v částce 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.] a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 2400 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát prokázal, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně vypočtená podle ustanovení § 37 odst. 1 a § 47 odst. 4 citovaného zákona činí 480 Kč. Ustanovenému advokátovi se tedy přiznává odměna v celkové výši 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. prosince 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu